

Täysistunto

Keskiviikko 13.5.2020 klo 14.01—19.20

11. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 66/2020 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 18-22/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Lisätalousarvioaloitteet lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

18.05 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on jo aiemmin käyty laaja keskustelu kolmannelta lisätalousarviosta, mutta nyt on sitten mahdollisuus puolustaa näitä lisätalousarvioaloitteita. Kristillisdemokraateilla on edustaja Sari Essayah’n tekemänä muutama mielestäni hyvin tärkeä lisätalousarvioaloite, joista nostan nyt esiin rokote- ja lääkekehitystutkimuksen tukemiseen liittyvän aloitteen.

Hallitushan on lisäämässä tässä lisätalousarviossaan 3 miljoonaa euroa ja 10 miljoonan euron myöntövaltuuden kohdennettavaksi rokote- ja lääkekehitystutkimukseen. Tämä on hyvä asia, mutta kristillisdemokraattien aloitteessa ehdotetaan tuntuvampaa määrärahaa eli lisäystä tähän 5 miljoonan euron edestä, jolla pystyttäisiin vauhdittamaan kansallista rokote- ja lääkekehitystutkimusta.

On ilonaihe, että meillä Suomessa on jo hyvin edistynyttä rokotetutkimusta, samoin kuin se, että Suomessa osallistutaan myös koronavirusepidemian lääketutkimukseen. Suomalaiset tutkijat ovat jo kehittäneet lähes valmiin koronarokotteen, mutta he ovat ilmaisseet samalla huolensa siitä, että rokotteen eteen tehty työ uhkaa valua hukkaan, koska Suomi on ajanut alas rokotteen valmistuksen. Eli vaikka Suomessa pystyttäisiin kehittämään periaatteessa hyvä rokote, niin ei ole ollenkaan varmaa, että sitä saataisiin Suomessa tai missään muuallakaan tuotantoon, koska kilpailu näillä rokotemarkkinoilla on kova, ja kun rokotetta kehitetään, niin niille täytyisi sitten olla myös tuotantokanavat. Sen vuoksi tässä aloitteessa todetaan myös se, että olisi tärkeää myös saada käynnistettyä rokotetuotanto, joka on valitettavasti 17 vuotta sitten lopetettu. Tässä on kysymys myös kansallisesta huoltovarmuudesta aivan samalla tavalla kuin vaikkapa suojarusteiden kohdalla, joiden tuotanto sekin on Suomessa nyt aloitettu. Tulevia aikoja ajatellen, mahdollisesti vielä sitä toista aaltoa ajatellen, olisi tärkeää, että tässä nyt edettäisiin ripeästi, ja sen vuoksi toivon, [Puhemies koputtaa] että valiokunnassa otetaan vakavasti tämä edustaja Essayah’n aloite.

18.08 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit ovat jättämässä tähän kolmanteen lisätalousarvioon tosiaan kolme omaa aloitetta, jotka meikäläisen nimissä kulkevat. Tuossa edustaja Räsänen esittelikin yhden näistä, eli sen, että haluaisimme 5

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

miljoonaa lisäystä Suomen Akatemian rokote- ja lääkekehitysmäärärahoihin. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojärjestelmään haluaisimme 4 miljoonaa euroa, nimenomaisesti tähän seurantajärjestelmään, ja sitten ehkä kaikkein eniten eilisessäkin lähetekeskustelussa puhuimme tästä ravintoloitten tuesta, ja siihen kristillisdemokraatit esittää lisäystä 127 miljoonaa euroa, jolloin päädyimme tuohon 250 miljoonaan euroon. Eilen aika seikka-peräisesti käytiin läpi tuota keskustelua ja niitä syitä, minkä tähden tuo rahoitus meidän mielestämme on riittämätön, ja myöskin toivomme, että täällä eduskunnassa talousvaliokunta tekee hyvää harkintaa ja huolellista työtä sen suhteen, tuleeko esimerkiksi näitä vertailuajankohtia liikevaihdon pienentymiseen ja siitä korvauksen laskemiseen vielä tarkastella alkuvuoden sijasta, katsoa esimerkiksi koko viime vuoden keskimyyntiä tai esimerkiksi vastaavaa ajankohtaa viime vuonna. Tietysti on vielä se, että huomioitaisiin kaikki erilaiset yritystyyppit ravitsemisliikealalla elikkä erilaiset kausiluonteiset ravintolat ja pitopalveluyritykset, joilla hyvin monilla kuitenkin — vaikka monilla onkin vuokratyövoimaa — on myös sellaisia juhlatiloja, joista he maksavat koko ajan joko vuokraa tai muita kiinteitä kuluja.

Mutta, arvoisa puhemies, nämä sinne valtiovarainvaliokuntaan lähtevät, ja me oppositiopuolueet olemme täällä yhdessä sopineet jälleen siitä menettelytavasta, että teemme sitten yhden vastalauseen, jokainen oppositiopuolue tietysti omansa, ja näistä sitten niin sanotusti könttänä käymme niitä äänestyksiä ensi viikolla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia siitä.

18.10 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Pääsemme näistä koronapandemian tuomista rajoituksista kaikilta osin pois vasta siinä vaiheessa, kun meillä on olemassa toimiva rokote, ja tässä mielessä tässä lisätalousarviossa on nyt monia tärkeitä lisäyseytyksiä, mutta haluan puhua vain yhdestä eli rokoterahoituksen lisäämisestä.

Suomellahan on kunniakkaat perinteet siinä, että yli sadan vuoden ajan maassamme on rokotetutkimusta tehty ja rokotteita valmistettu, mutta valitettavasti tuossa 2000-luvun alkuvuosina tämä perinne katkaistiin taloudellisiin syihin vedoten. Kun nyt sitten suhteutamme tätä rokotteen mahdollista hintalappua siihen, että Keskuskauppakamari ja elinkeinoelämä laajemminkin arvioivat, että menetämme kansantaloutena 1,2 miljardia euroa viikossa, kun nämä voimakkaat rajoitustoimet ovat voimassa, niin se hintalappu, mikä tulee rokotekehitykseen panostamisesta ja rokotteiden tuottamisesta Suomessa, on kovin pieni verrattuna siihen hyötyyn, joka sillä voidaan niin kansanterveydellisesti kuin kansantaloudellisesti saavuttaa, mikäli pystymme oman rokotteen kehittämään ja sitä myötä sitten etenemään rokotesuojan saamiseksi nopeammin kuin mitä kansainvälisiltä markkinoilta saisimme.

Arvoisa puhemies! Ei tietenkään ole taattua, että suomalainen rokote etenisi nopeammin kuin nämä kansainväliset hankkeet, mutta mielestäni meillä kannattaisi todella olla vakava yritys siihen, että meillä on käytettävissämme eri vaihtoehtoja, koska mittakaava on niin valtavan suuri niiden taloudellisten tappioiden osalta, mitkä kansantaloudelle koituvat, jos vaikkapa kahta kuukautta pitempään joudumme kansainvälisessä rokotejonossa odottamaan.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, sanoisin, että kun Suomi mielletään maailmalla ehkäpä maailman turvallisimmaksi maaksi, ja tiedetään, että meillä on osaamista, joka varmasti kävisi kaupaksi maailmalle ei vain tämän rokotteen osalta vaan myös tulevaisuudes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

sa rokotteiden osalta, niin tekisimme todella välttämättömyydestä hyveen, kun voimakkaasti nyt panostaisimme kansalliseen rokotetuotantoon, sen palauttamiseen tässä yhteydessä.

18.13 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kävimme keskustelua kolmannesta lisätalousarviosta aiemmin tällä viikolla, ja tänään vuorossa on esitellä kokoomuksen kaksi korjausehdotusta tuohon pääministeri Sanna Marinin hallituksen tekemään lisätalousarvioesitykseen.

Ensimmäinen niistä koskee Suomen Akatemiaa eli tätä rokote- ja lääketutkimusrahaa. Määrärahan lisäyksellä siis pyritään vahvistamaan niitä voimavaroja, joilla kansallista rokotetutkimusta covid-19-rokote- ja lääkekehitystutkimuksessa tehdään, ja kokoomus esittää tähän määrärahaan 3 miljoonan euron lisäystä. Määrärahan lisäysoesitys mahdollistaa Suomen Akatemian valtuuden kaksinkertaistamisen 10 miljoonasta 20 miljoonaan euroon. On lisäksi huomioitava, että tulevissa lisätalousarvioesityksissä tutkimusrahoja pitäisi voida kohdistaa suoraan yliopistojen määrärahoihin, jolloin varmistettaisiin tutkimushankkeiden jatkuvuus ja vähennettäisiin ylimääräisiä kuluja aiheuttavaa byrokratiaa.

Isompana asiana kokoomus on jättänyt muutosehdotuksen tähän ravintolatukikokonaisuuteen. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen esittelemä tuki on meidän mielestämme riittämätön alan kärsimiin ongelmiin nähden, huonosti kohdentuva, jopa kilpailua vääristävä ja myös monimutkainen ja hidas, ja jos tuo paketti hyväksytään muuttamattomana, maahan tulee meidän ja alan arvioiden mukaan 30 000—40 000 uutta työtöntä ravintola- ja kahvila-alalta ja lukuisia konkurssseja. Kokoomus esittää ravintolatuen kokonaismäärän korottamista 300 miljoonaan euroon, jota pidetään kohtuullisena perustuslakivaliokunnan ja eduskunnankin yksimielisen vaatimuksen mukaisesti. Näin olemme arvioineet, sillä näiden toimijoiden omaisuudensuojaa ja elinkeinon vapautta on rajoitettu merkittävästi.

Emme kokoomuksessa tule hyväksymään myöskään sitä, että Business Finlandin ja ely-keskusten aiemmin antamat kehittämishankerahat voisivat olla leikkureina tälle menetetyn liikevaihdon korvaukselle, eli tämä kytkös pitää eduskunnassa poistaa. Emme hyväksy myöskään, että vertailuajankohtana pidetään ravintoloiden kahta heikointa kuukautta, tipatonta tammikuuta ja helmikuuta, kun pitää korvata kahta merkittävää, hyvää ravintolakuukautta, joista toinen, toukokuu, on erityisen merkittävä nimenomaan senkin takia, että siinä on useita pyhäpäiviä ja useita juhlapäiviä. — Nyt ei ole pyydettyjä puheenvuoroja listalla. Pyydänpö heti uuden perään, vai voinko jatkaa loppuun? [Puhemies: Voitte jatkaa.]

Arvoisa puhemies! Tämän vertailuajankohdan tulee siis meidän mielestämme olla joko edellinen tilinpäätös vuosi, 6 kuukautta ennen koronavirusta tai huhti-toukokuu edelliseltä vuodelta. Näin pystyttäisiin takaamaan ravintoloille apu ja silta yli tämän poikkeuksellisen tilanteen. Tuen pitää myös olla yksinkertainen yleistuki. Emme hyväksy sen sitomista henkilöstöön tai henkilöstön palkkaamiseen, vaan se on nimenomaan korvausta menetetyistä liikevaihdosta, eli tämä kaksiosainen tukimuoto pitää poistaa.

Kokoomus esittää lisätalousarvioaloitteessaan myös viinien ulosmyynnin mahdollistamista ravintoloille sekä ravintola-alvin laskemista 10 prosenttiin tämän vuoden osalta.

Olemme valmiita myös avaamaan ravintoloita ja kahviloita alueellisesti jo toukokuussa, ja olemme seuranneet erittäin huolestuneina tämän päivän uutisia, että näitä rajoitteita jatkettaisiin vielä kesäkuunkin puolella ravintoloissa. Pahin tilanne olisi se, että ravintolat voisivat avata ovensa, mutta ihmiset eivät sinne käytännössä voisi mennä, eli pitää olla nyt alueellista harkintaa näiden ravintoloiden avaamisessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

18.17 **Petri Huru ps:** Arvoisa puhemies! Täydentäisin edustaja Heinosen sinänsä hyvää esitystä tuen määräytymisen ajankohdan perusteesta siten, että hallitus huomioisi myös kausityöntekijät, siis kausiluonteiset, jos on sellainen ravintola, joka ei ole auki kyseisenä aikana. — Kiitos.

18.18 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Nimenomaan, ja silloin kun siinä ei olisi vain tammi—helmikuu, mikä on täysin kohtuutonta... Meillä on, niin kuin edellä puhuja esille toi, paljon ravintoloita, jotka toimivat vain esimerkiksi kesäaikana, tai sitten toisaalta ravintoloita ja toimijoita, jotka toimivat poikkeuksellisen vahvasti esimerkiksi talvisesonkina, ja sen takia olisi erittäin perusteltua, että siellä olisi kolme erilaista vertailuajankohdtaa. Uskon, että niistä löytyisi jokaiselle toimijalle oikeudenmukainen ja hyvä, kun kerran meillä on toimijoita, niin kuin edellä tuotiin esille, kuten vaikkapa jokilaivat taikka kesäterassit tai tämäntyyppiset, jotka eivät toimi lainkaan tammi—helmikuussa, ja sitten toisaalta tuo puolen vuoden aikajakso ennen korona-aikaa ei heitä auttaisi. Sen takia pitää olla vaihtoehtona koko edellinen tilikausi tai sitten toisaalta juuri kohdennetut huhti—toukokuu edelliseltä vuodelta eli vuodelta 2019. [Petri Hurun välihuuto]

Me löydämme tästä varmaan hyvän kokonaisuuden, ja voi hyvin käydä niin, että jos tänään hallitus päättää edelleen jatkaa rajoitteita kesäkuukausina, joudumme palaamaan tämän tuen tasoon vielä tämän 300 miljoonankin jälkeen, jonka kokoomus toivoo eduskunnan yksimielisesti hyväksyvän.

18.20 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen esitteli edellä hyvin ja kattavasti kokoomuksen ratkaisuehdotusta tähän ravintoloiden tukeen, ja kun asia on vahvasti eduskunnan käsissä, niin todella toivon sitä, että asia myös tältä pohjalta sitten valtiovarainvaliokunnan käsittelyssä etenee ja ravintoloille saadaan sellainen ratkaisu, joka on oikeasti kohtuullinen. Tosiaan valitettavasti tämä hallituksen alkuperäinen esitys ei sellainen ole tasoltaan eikä myöskään sitten käytännön toimenpiteiden osalta.

On erittäin tärkeää tunnistaa, että ravintoloita on todella hyvin erilaisia. Yksi näkökulma on tietysti tämä, että ne toimivat eri sesonkeina, jolloin on tärkeää, että juuri edustaja Heinosen kuvaamalla tavalla ravintolat voivat löytää sen, mikä oikeudenmukaisesti heitä kohtelee.

Toinen näkökulma, jonka vielä haluan tuoda keskusteluun, joka ei ole noussut esiin, on se, että on myös asiakaskunnaltaan hyvin erilaisia ravintoloita. Suurin osa ravintoloista tietysti on sellaisia, jotka palvelevat lähinnä paikkakunnan asukkaita, mutta on myös erittäin merkittävä osa ravintoloita, jotka palvelevat maahan tulevia ulkomaalaisia matkailijoita. Nämä ravintolathan tekevät normaalioloissa valtavan tärkeää valuutan maahantuontia, kun ulkomaalaiset matkailijat sitten maassamme nauttivat palveluita, maksavat niistä ja maksavat myöskin veroa Suomeen sitä kautta, työllistävät täällä ja niin edelleen. Tämä on mielestäni myös tärkeää tunnistaa tässä koko matkailu- ja ravintola-alan tuessa, että tarvitaan myös nimenomaan tähän matkailupainotteiseen osaan erityistä huomiota ja tukea, koska siellä nämä käytännön rajoitustoimet astuivat voimaan kansainvälisen matkailun loppuessa jo ennen kuin poikkeuslainsäädäntö tuli voimaan, ja siellä käytännössä asiakaskunta tulee pysymään poissa myös paljon sen jälkeen kun Suomen kansallinen lainsäädäntö on päättynyt, koska kansainvälisen matkailun uudelleenkäynnistyminen ei ole tietenkään Suomen käsissä vaan niiden maiden käsissä, joista meille perinteisesti matkailijoita on tul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

lut. Elikkä toivon todella, että tämä näkökulma otetaan myöskin hyvin huomioon valtiovarainvaliokunnan käsittelyssä.

18.22 Joonas Kõnttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä edustajakollegat pitivät hyviä puheenvuoroja liittyen siihen, mitä kaikkea tässä ravintolakompensaatiopaketissa on otettava huomioon. Tätä keskustelua käytiin ansiokkaasti jo eilen useiden puheenvuorojen myötä niin hallitus- kuin oppositioedustajien toimesta. Minusta on tärkeää muistaa, että hallituksen edustajat, elinkeinoministeri ja moni muu ministeri ovat näitä samoja huomioita ja huolia jo esittäneet, ja sen johdosta tämä tukipaketti todellakin on täällä meidän eduskunnan käsittelyssä.

En mene tietenkään talousvaliokunnan käsittelyyn yksityiskohtaisesti, koska se ei ole tässä tilanteessa suotavaa, mutta näitä huolia nimenomaan siellä nyt käsitellään ja otetaan huomioon, jotta se tarkasteluajankohta olisi hiljaisten alkuvuoden kuukausien sijaan paremmin tätä alaa kuvaava, esimerkiksi viime vuoden vastaava ajankohta tai sitten joku muu malli. Meidänhän tulee huomioida myös sellaiset yritykset, jotka on perustettu vasta tänä vuonna tai jotka ovat sesonkiluontoisia, niin kuin täällä edustajatkin ovat hyvin sanoneet. Yhtä kaikki, minusta tärkeintä on, että huomioidaan tämä ala, jonka elinkeinovapautta on lailla estetty, ja toisekseen sitten, että huomioidaan myös muita yrityksiä tämän yleistuen kautta, joka toivottavasti ensi viikolla etenee.

Sitten ehkä yleisenä huomiona tähän siitä, mitä ne työkalut ovat, miten me voimme vaikapa maakuntakohtaisesti tai elinkeinokohtaisesti paremmin huomioida, voivatko tietyn tyyppiset ravintolat olla auki tai kiinni: tähän me tarvitsemme kyllä lisää lainsäädäntöä tältä talolta. Toivon, että siihen on valmiutta ennen kaikkea sen takia, että jos syksyllä tulee toinen aalto — mitä en tietenkään toivo, mutta mikä on mahdollista — niin meillä pitäisi silloin olla maakuntakohtaisia ja elinkeinokohtaisia mahdollisuuksia tehdä täsmätoimia paremmin kuin mitä tällä hetkellä lainsäädäntö mahdollistaa.

18.24 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Lyhyesti huomautan vain, että ravintoloiden osaltahan tällaiset lainsäädännölliset edellytykset ottaa huomioon eroja epidemiatilanteessa eri osissa Suomea ovat jo olemassa. Perustuslakivaliokunta nimenomaan tätä aspektia edellytti siihen lakiin, ja hallituksella on nämä työkalut käytössään. Ravintolat voidaan avata eri puolilla maata epidemiatilanne huomioon ottaen.

Keskustelu päättyi.

Lisätalousarvioaloitteet LTA 18-22/2020 vp lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.